

Töpfferin ranskan-kieliset perilliset

Mika Lietzen

Käkikellojen ja maitosuklaan luvatussa maassa tehdään myös sarjakuvaa. Maan ranskan-kielisen sarjakuvaelämän keskus löytyy Genevestä.

Suurin osa muistaa sveitsiläisistä sarjakuvantekijöistä edelleen vain 1846 kuolleen sarjakuvan kielioopin isän, Rodolphe Töpfferin. Myöhemmistä sveitsiläisistä sarjakuvista muistetaan kenties Deribin 1970-luvun lännensarjat Buddy Longway ja Yakari. Kuitenkin Sveitsiin virisi 1990-luvun lopussa yksi Euroopan aktiivisimmista sarjakuvapiireistä.

Syytä pitää etsiä rajan takaa. Uusi sveitsiläinen sarjakuva on läheistä sukua naapurimaan Ranskan uuden aallon sarjakuville.

Alppimaan sarjakuvaelämää 2000-luvulla ei voi kuitenkaan tyypistää aivan noin lyhyeen lauseeseen. Ensiksikin,

uusi ranskalainen sarjakuva on vaikuttanut lähinnä vain Sveitsin ranskan-kieliseen osaan. Idässä, saksankielisellä alueella, sveitsiläinen sarjakuva (Anna Sommer, Thomas Ott) näyttää yhtäkkiä hyvin toisenlaiselta. Toiseksi, liika yksinkertaistaminen saa uuden sveitsiläisen sarjakuvan tuntumaan pelkältä uuden ranskalaisen sarjakuvan reunamiöltä. Tästä ei kuitenkaan ole kyse.

© Frederik Peeters

Sveitsiläinen sarjakuva ei räisky

Uuden, viime vuosikymmenen lopulla nousseen Geneve-keskeisen sveitsiläisen sarjakuvan selkein piirre on taipumus perinteiseen sarjakuvakerrontaan ja visuaalisen osaamisen yhdistyminen vahvaan sisältöön.

© Wazem

Aiheet löytyvät läheltä, huumoriin tai perinteisiin lajityyppeihin kosketaan varsin varovaisesti, mutta niitäkään ei kaihdeta. Muuta yhteistä tekijöillä on hyvin vähän, tyylit vaihtelevat laidasta laitaan.

Ensilukemalla sveitsiläinen sarjakuva saattaa jättää valjun vaikutelman. Rajoja ei rikota. Pinnan alta paljastuu kuitenkin jotakin tärkeämpää kuin ulkokultainen huomion herättäminen. Kerronnassa käytetyt keinot ovat hienovaraisia, lähes huomaamattomia, sarjakuvakerronnassa valitettavan usein kokonaan unohtettuja. Tarinat tulevat ensin, ja keinot keksitään niiden ehdoilla.

Tässä suhteessa geneveläinen sarjakuva muistuttaakin varsin paljon amerikkalaista nykysarjakuvaa, eritoten Sethin kaltaisia Drawn&Quarterly-piirtäjiä. Henkisiä ystäviä löytyy toki muualtakin. Samalla tavoin hienovaraisilla keinoilla kertovan norjalaisen kaihomielen Jasonin ranskan-kielinen kustantaja on geneveläisten kotina tunnetuksi tullut Atrabile.

"Le Trois-Pattes"

Siinä missä tunnetut sveitsiläiset tekijät (kuten Titeufin luoja Zep) ovat aiemmin sekoittuneet saumattomasti ranskalaisiin, ovat uudet geneveläiset säilyttäneet oman identiteettinsä. He ovat pysyneet sveitsiläisinä. Yksi syy

tähän on sveitsiläisten pienkustantamojen synty. Kaupallisesti merkittävien näistä on 1997 perustettu Atrabile, jonka tunnetaan myös Bile Noire -antologian julkaisijana. Kustantamon alusta alkaen ilmestynyt antologia on esitellyt uusia tekijöitä noin kolmesti vuodessa. Muut julkaisut on jaettu kolmeen albumisarjaan - Bile Blanche, Sang ja Flegme.

Kuten kaikki L'Associationin jälkeiset kustantamot, myös Atrabile on saanut osakseen vertailua isoveljeensä. Atrabilen perustajan, geneveläisen kirjakauppiaan Daniel Pellegrinon mukaan Atrabile ei kuitenkaan ole tekijöiden kollektiivi kuten L'Association vaan kolmen paikallisen sarjakuvantustustasiin perustama kustantamo, joka luotiin, koska vastaavaa ei Sveitsissä vielä ollut.

Samaan aikaan Atrabilen kanssa syntyi koulun lopputyöprojektina alkanut Nicolas Robelin pienkustantamo B.ü.l.b. Vaikka toiminta on pysynyt pienenä (albumien kannet tehdään aina käsin serigrafiana), on Robel ehtinyt julkaista mm. amerikkalaista pienkustanneveteraania John Porcellinoa ranskaksi. B.ü.l.b:in erikoisuutena mainittakoon tulitikkukokin kokoinen "kahden watin kokoelma".

Kolmikon iloinen ääripää löytyy Drozophilestä. Yli 50-vuotiaan Christian Humbert-Drozin 1996 perustama kustantamo on julkaissut paitsi kus-

© Ibr. Al Rabin

UUSIA SVEITSILÄISIÄ TEKIJÖITÄ

Frederik Peeters (s.1974)

Todennäköisesti yksi Euroopan tuottelaimmista tekijöistä. Peeters on ehtinyt tehdä lyhyessä ajassa kuusi albumia. Alun perin Dave McKeanin Cagesista oppinsa ominut Peeters on sittemmin löytänyt oman elokuvallisen tyylinsä, jossa näkyy esimerkiksi manga-vaikutteita. Peetersin merkittävin teos, Pilules Bleues (2001), on omaelämäkerrallinen kertomus HIV-positiivisesta sairastavasta tyttöstävästä. Albumi on julkaistu ranskan lisäksi italiaksi, saksaksi, portugaliksi ja puolaksi.

Helge Reumann (s.1966)

Zürichin kantonissa syntynyt ja siis saksankielinen Reumann on geneveläisistä graafisin. Reumannin omalaatuisen mustan huumorin värittämiä sarjakuvia on toistaiseksi tavattu vain lyhyessä muodossa, mikä lienee lukijan hyvinvoinnin kannalta pelkästään hyvä asia.

Nicolas Robel (s.1974)

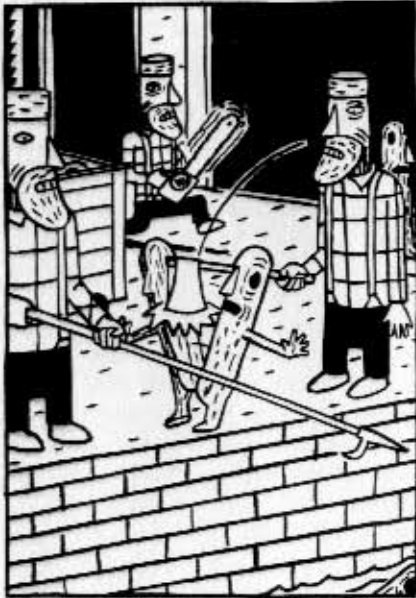
Kanadassa syntynyt Robel on mies kauniita serigrafiajulkaisuja tuottavan B.ü.l.b.-pienkustantamon takana. Omissa sarjakuvissaan pienieleisiä, usein vahvasti symbolisia tarinoita kertovan Robelin töitä on nähty englanniksi mm. Drawn & Quarterly 4 -antologiassa.

Tom Tirabosco (s.1966)

Monotypia-tekniikkaa hyödyntävässä Tiraboscossa yhdistyvät Dupuy'n ja Berberianin hahmot Jean-Claude Göttingin visuaalisuuteen. Sympaattisesta tyylistään tunnettu Tirabosco on myös tuottelias lastenkirjojen kuvittaja. Ensimmäinen iso värialbumi, L'Oeil de la Forêt, on tulossa Castermanilta tänä vuonna.

(Pierre) Wazem (s.1970)

Peetersin tavoin aivan liian ahkera Wazem aloitti uransa yrittämällä olla uusi Hugo Pratt. Sittemmin kevyempään tyyliin sekä sisällön että ilmaisun osalta vaihtanut Wazem julkaisi viime vuonna kaksi omaelämäkerrallista albumia Atrabilellä. Tänä vuonna on tulossa kaksi lisää. Wazem on myös kirjoittanut albumia sekä Tiraboscolle että Peetersille.

levittämistä ja festivaalivierailuja varten kolmikko on perustanut yhteensuittymän "Le Trois-Pattes". Jakamalla juoksevia kuluja pienkustantamot voivat jo kilpailla suurempiansa kanssa.

Töpfferin muistolle

Uuden sveitsiläisen sarjakuvan keskittyminen Geneveen johtuu paitsi kielestä myös kaupungin vahvasta kulttuurielämästä. Alueella on runsaasti taidekouluja, joiden opetusohjelmissa suositaan sarjakuvaa. Kaupunki on myös suoraan tukenut paikallisia tekijöitä. Vuonna 1996 perustettiin kaksi palkintoa, Geneven kaupungin palkinto jo mainetta niittäneille

tekijöille sekä Rodolphe Töpfferin palkinto nuorille lupaaville tekijöille. Molempien saajista löytyy jo uuden sveitsiläisen sarjakuvan edustajia.

Sveitsiläisen sarjakuvan kohtalo on kuitenkin viime kädessä naapurimaa Ranskan varassa. Kaikki sveitsiläiset tekijät myyvät paremmin Ranskassa kuin kotimaassaan. Kuten uuden ranskalaisen sarjakuvan tekijät, myös sveitsiläiset tekijät ovat viime aikoina alkaneet löytää tiensä Ranskan suuriin perinteikkäisiin kustantamoihin, suurempien palkkioiden äärelle. Töitä tehdään kuitenkin samalla myös omille kustantamoille kotimaassa, eikä sveitsiläisestä identiteetistä ole luovuttu. Geneveläinen sarjakuvakulttuuri näyttää tulleen jäädäkseen. ■

tantamon nimeä kantavaa antologiaa myös toinen toistaan viehättävämpiä käsintehtyjä serigrafia-albumia, joita kootaan usein talkoovoimin Humbert-Drozin ateljeessa. Yhteinen nimittäjä upean ulkoasun lisäksi on äärimmäisen korkea hinta. Humbert-Drozin mukaan korkeat hinnat eivät silti kata todellisia tuotantokustannuksia.

Yhteistä kaikille kolmelle on tinnimätön suhtautuminen julkaisujen laatuun. Jokainen ansaittu kolikko sijoitetaan parempien julkaisujen tuottamiseen. Alppimaan pienkustantamokolmikko ei myöskään kilpaile keskenään. Päinvastoin, albumien

LES BADAUDS PANIQUENT ET SE BOUSCULENT DANS L'ENCÉPHALE EN CONVULSION

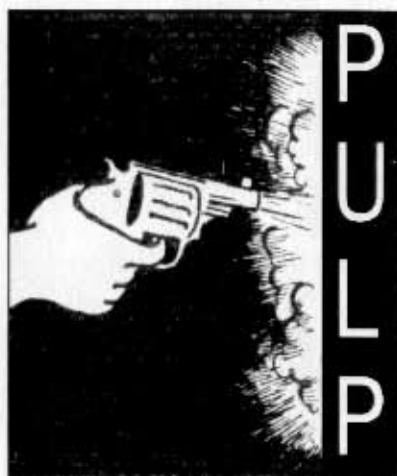
LES CHIMÈRES OCCUPENT L'ESPACE ET VOMISSENT DES VERS NÉVROTQUES

Tilaa oma Pasiland katalogi 1
A5 koko, sivuja 32
Pasi Deperstym,
Metsäkedonkatu 16as,
24260 SALO
dekker@hotmail.com

www.nakki.org

4 numeroa vuodessa,
vuosikerran hinta 6 euroa
(irtonumero 1,5 €).

Maksa tilille Sampo 800024-7642403

Muista ilmoittaa nimesi ja osoitteesi!

Tai tilaa sähköpostilla:

juri.aumelin@postikaista.net.

Tunnetko palavaa rakkautta
kovaksikeitettyihin dekkareihin?
Ihmetteletkö outoja kauhunovelleja
vanhoissa lehdissä?
Keräätkö epämielisiä irtopainoksina
käsini leviäviä seksipokkareita?
Silloin PULP on sinun lehtesi.
PULP esittelee kaikki ne täysin
unohdetut kirjailijat, jotka ovat tehneet
usean ihmiselämäsi mittaisia uraputkia
huonon tai korkeintaan kiinnostavasti
kirjallisuuden parissa.
PULP kertoo salanimet, kokoa
bibliografiat ja antaa taustat - aivan kuin
paraskin tabloidit.

PULP